

การตัดสินใจระบบการทำการเกษตรของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและไม่เลี้ยงโคนม
อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

Decision Making on Farming Systems by Dairy and Non – Dairy Smallholders
in Amphoe Muang, Changwat Phatthalung

ชัชวาล พัดแดง

Chatchawan Paddaeng

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Science Thesis in Agricultural Development

Prince of Songkla University

2546

เลขหมู่	SF104.8 ๕๖2 2546
Bib Key	๒๓๑๗
	4 ก.ค. 2546

ชื่อวิทยานิพนธ์	การตัดสินใจระบบการทำการเกษตรของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและไม่เลี้ยงโคนม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
ผู้เขียน	นายชัชวาล พัดแดง
สาขาวิชา	พัฒนาการเกษตร
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยด้านกายภาพชีวภาพ เศรษฐกิจสังคม และด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการเลี้ยงโคนม รวมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยต่างๆ และหาความสัมพันธ์กับการตัดสินใจระบบการทำการเกษตรของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและไม่เลี้ยงโคนม ในอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม จำนวน 12 ครัวเรือน และวิธีการศึกษาเชิงปริมาณโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 153 ครัวเรือน แบ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 56 ครัวเรือน และกลุ่มเกษตรกรผู้ไม่เลี้ยงโคนม 97 ครัวเรือน

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมนอกจากมีการเลี้ยงโคนมแล้ว ยังมีการทำนา ทำสวนยางพารา และเลี้ยงโคเนื้อ การตัดสินใจเลี้ยงโคนมของเกษตรกรมีเหตุจูงใจมาจากการได้เห็นญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านเลี้ยงแล้วได้รับผลดี มีรายได้สูง มีแหล่งรับซื้อน้ำนมดิบที่แน่นอน ได้รับการสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐ และการมีโอกาสได้ทัศนศึกษาดูงานการเลี้ยงโคนมในที่ต่างๆ ส่วนเกษตรกรผู้ไม่เลี้ยงโคนมมีการทำการเกษตรผสมผสานกันระหว่างการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ โดยมีการทำนาและเลี้ยงโคเนื้อเป็นกิจกรรมหลัก การทำนาเกษตรกรทำเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้วจึงจำหน่าย ส่วนการเลี้ยงโคเนื้อมีการเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง และพันธุ์ลูกผสมชาโกลด์และลูกผสมอเมริกันบราห์มัน เลี้ยงโดยการผูกถ้ำให้โคนินหญ้าที่ขึ้นตามธรรมชาติตามแหล่งต่างๆ สาเหตุที่เกษตรกรไม่เลี้ยงโคนมเป็นเพราะมีที่ดินทำแปลงหญ้าน้อย เกษตรกรมีอายุมากแล้ว มีแรงงานเกษตรในครัวเรือนน้อย ไม่มีเงินลงทุน และเห็นว่าเป็นงานที่ยุ่งยาก นอกจากนี้เกษตรกรทั้งสองกลุ่มยังมีอาชีพทำการประมงโดยการจับสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา และทำงานถูกจ้างและรับจ้าง

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านกายภาพชีวภาพ และเศรษฐกิจสังคม พบว่า ตัวแปรที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเชิงทางสถิติ ($P \leq .01$) ได้แก่ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พื้นที่เช่าหรือรับจ้างนอกระบบเพื่อการเกษตร รายได้สุทธิจากการเกษตร

รายได้รวมทั้งหมดในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รายได้เหนือรายจ่าย หน่วยแรงงานทำการเกษตร ผลผลิตภาพแรงงาน จำนวนหนี้สิน การได้รับข่าวสารความรู้จากเจ้าหน้าที่ การได้รับข่าวสารความรู้จากเพื่อนบ้าน การได้รับข่าวสารความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ และการได้รับข่าวสารความรู้จากกิจกรรมกลุ่ม ส่วนตัวแปรที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq .05$) ได้แก่ พื้นที่ถือครอง อายุหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือน สำหรับปัจจัยด้านความคิดเห็นต่อการเลี้ยงโคนม ทั้งตัวแปรด้านความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงโคนม ด้านสิ่งจูงใจและความพร้อมของเกษตรกร และด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq .01$) โดยมีเพียงตัวแปรการได้รับข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชน ที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติ พบว่า พื้นที่ถือครอง พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พื้นที่เช่าหรือรับจ้างเองเพื่อการเกษตร รายได้สุทธิจากการเกษตร รายได้รวมทั้งหมดในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รายได้เหนือรายจ่าย หน่วยแรงงานทำการเกษตร ผลผลิตภาพแรงงาน จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือน จำนวนหนี้สิน การได้รับข่าวสารความรู้การเกษตรจากเจ้าหน้าที่ การได้รับข่าวสารความรู้การเกษตรจากเพื่อนบ้าน การได้รับข่าวสารความรู้การเกษตรจากสื่อสิ่งพิมพ์ การได้รับข่าวสารความรู้จากกิจกรรมกลุ่ม ความคิดเห็นด้านความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงโคนม ความคิดเห็นด้านสิ่งจูงใจและความพร้อมของเกษตรกร และความคิดเห็นด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจระบบการทำการเกษตรของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและไม่เลี้ยงโคนม สำหรับปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษา และการได้รับข่าวสารความรู้การเกษตรจากสื่อมวลชน

Thesis Title Decision Making on Farming Systems by Dairy and Non-Dairy
Smallholders in Amphoe Muang, Changwat Phatthalung
Author Mr. Chatchawan Paddaeng
Major Program Agricultural Development
Academic Year 2002

Abstract

The study was carried out to investigate, compare and find correlation of the bio-physiological, socio-economical and psychological factors affecting decision making on farming systems by dairy and non-dairy smallholders in Amphoe Muang, Changwat Phatthalung. Qualitative data were collected by means of in-depth interviews with 12 agriculturist families from two groups-those who did and those who did not do dairy farming. Quantitative data were collected using interviews with the 153 randomly selected agriculturist families - 56 families that did dairy farming and 97 families that did not do dairy farming.

Qualitative results show that in addition to doing dairy farming, the dairy agriculturists did rice farming, rubber plantations and cattle farming. Incentives for doing dairy farming in this subject group were that their relatives and neighbours successfully did dairy farming and they earned good income; there were permanent agencies that buy their raw fresh milk; there were governmental subsidies and opportunities of study tours in dairy farming. Those agriculturists who did not do dairy farming did both crop farming and animals domesticating, mainly rice farming and cattle farming. The reasons this group of agriculturists did not do dairy farming were that they did not have enough land for planting grass; the agriculturists were old aged; they did not have enough workforce within the family; they did not have enough investment money; and they found that dairy farming required much work and attention. Other side line jobs for both groups of agriculturists were fisheries (in the Songkhla Lake) and common labor.

Comparison of quantitative results shows that the bio-physiological, socio-economical factors that were found to be significantly different ($P \leq .01$) between the two groups were the amount of land agricultured, rented or mortgaged land for agriculture, net income from agriculture, family gross income, family expenses, the profit margins, agricultural labour units,

labour productivity, debt amount, information processing by government officials, information from neighbours, publications and group activities. The significant differences of ($P \leq .05$) include size of landholding, family leader's age and education level, and agricultural labours in the family. The psychological factors found to be significantly different ($P \leq .01$) between the two groups were knowledge and understanding in dairy farming, incentives and farmers' readiness as personal factors that support dairy farming, and governmental support given in dairy farming. The statistical variance of getting information from media among agriculturists of both of the groups shows no difference.

In correlation analysis, it was found that size of landholding, amount of land agricultured, rented or mortgaged land for agriculture, net income from agriculture, family gross income, family expenses, the profit margins, agricultural labour units, labour productivity, agricultural labours in the family, debt amount, information processing by government officials, information from neighbours, publications, group activities, knowledge and understanding in dairy farming, incentives and farmers' readiness as personal factors that support dairy farming and governmental support given in dairy farming. This had a significant positive correlation with the decision making on farming systems by dairy and non-dairy smallholders. However, family leader's age and education level, and information from media had no correlation with the decision making on farming systems by dairy and non-dairy smallholders.